

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

23 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:

președinte
judecători

TOMA Nadejda
CATAN Liliana
GUZUN Ion
BOICO Victor
PLĂMĂDEALĂ Ghenadie

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Prisacari Lilia împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 17 noiembrie 2021 în privința lui

Secieru Ion XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 25.08.2021 – 08.10.2021;

Instanța de apel: 27.10.2021 – 17.11.2021;

Instanța de recurs: 07.02.2022 – 23.05.2022.

Asupra recursului ordinar declarat Colegiul Penal lărgit,

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătorei Drochia, sediul Glodeni, din 08 octombrie 2021 s-a dispus încetarea procesului penal intentat în privința lui Secieru Ion în baza art. 361 alin. (1) Cod penal și liberarea inculpatului, în conformitate cu art. 55 Cod penal, de răspundere penală, cu tragere la răspundere contravențională și sancționare la amendă în mărime de 150 (una sută cincizeci) unități convenționale, adică 7500 (șapte mii cinci sute) lei.

A fost soluționată chestiunea corpurilor delictive.

2. Prima instanță, *examinând cauza în procedura prevăzută de art. 364^l Cod de procedură penală*, a statuat că Secieru Ion, potrivit ordinului nr.74 din 28.09.2018 cu privire la angajare în funcție de director al CRC Glodeni, emis de șeful Serviciului Cultură Glodeni, deținând funcția de director al Casei Raionale de Cultură Glodeni, cu sediul în or. Glodeni, str. Ștefan cel Mare 16, având anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor sau acțiunilor administrative de dispoziție și organizatorico-economice, fiind persoana responsabilă de evidența orelor de muncă a angajaților din subordinea sa și de întocmirea tabelelor de pontaj, pe parcursul anului 01.10.2018-01.08.2020 a

comis o infracțiune continuă ce ține confecționarea, deținerea și folosirea documentelor oficiale false care acordă anumite drepturi.

Astfel, în perioada vizată, Secrieru Ion contractului de muncă și fișa postului, fiind responsabil de evidența orelor de muncă a angajaților din subordine și de întocmirea tabelii de pontaj, acționând intenționat, săvârșind neîntrerupt, timp nedeterminat una și aceleași acțiuni infracționale, având drept scop confirmarea prezentei la locul de muncă a angajaților din cadrul Casei de Cultură Glodeni, Socol Nicolai și Maican Vitalina a perfectat și a confecționat tabela de pontaj privind evidența orelor de muncă prestate de către angajații Casei Raionale de Cultură Glodeni pentru luna martie a anului 2019, inclusiv și evidența orelor de muncă prestate de către Socol Nicolai, act care potrivit ordinului Ministrului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 216 din 28.12.2015, constituie document oficial, care acordă dreptul salariaților la remunerarea muncii, în care intenționat a introdus date vădit false, că Socol Nicolai la 23.03.2019 a fost prezent la serviciu, deși de fapt, ultimul în ziua respectivă a lipsit de la locul de muncă, fiind plecat peste hotarele Republicii Moldova, fapt confirmat prin extrasul din baza de date a poliției de frontieră potrivit căruia la 23.03.2019, ora 08:38, el a părăsit teritoriul R. Moldova, întorcându-se înapoi la 23.03.2019, ora 15:52.

Tot Secrieru Ion a introdus date vădit false în tabela de pontaj pentru luna iunie 2019, că Socol Nicolai la 29.06.2019 a fost prezent la serviciu, deși de fapt, ultimul în ziua respectivă a lipsit de la locul de muncă, fiind plecat peste hotarele Republicii Moldova, fapt confirmat prin extrasul din baza de date a poliției de frontieră potrivit căruia la 29.06.2019, ora 04:43, el a părăsit teritoriul R. Moldova, întorcându-se înapoi la 29.06.2019, ora 17:53.

Tot Secrieru Ion a introdus date vădit false în tabela de pontaj pentru luna iulie 2019, că Socol Nicolai la 17.07.2019 a fost prezent la serviciu, deși de fapt, ultimul în ziua respectivă a lipsit de la locul de muncă, fiind plecat peste hotarele Republicii Moldova, fapt confirmat prin extrasul din baza de date a poliției de frontieră potrivit căruia la 17.07.2019, ora 05:26, el a părăsit teritoriul R. Moldova, întorcându-se înapoi la 17.07.2019, ora 16:36.

Tot Secrieru Ion a introdus date vădit false în tabela de pontaj pentru luna august 2019, că Socol Nicolai la 15.08.2019 a fost prezent la serviciu, deși de fapt, ultimul în ziua respectivă a lipsit de la locul de muncă, fiind plecat peste hotarele Republicii Moldova, fapt confirmat prin extrasul din baza de date a poliției de frontieră potrivit căruia la 15.08.2019, ora 05:31, el a părăsit teritoriul R. Moldova, întorcându-se înapoi la 15.08.2019, ora 17:51.

Tot Secrieru Ion a introdus date vădit false în tabela de pontaj pentru luna octombrie 2019, că Maican Vitalina la 03.10.2019 a fost prezentă la serviciu, deși de fapt, ultima în ziua respectivă a lipsit de la locul de muncă, fiind plecat peste hotarele Republicii Moldova, fapt confirmat prin extrasul din baza de date a poliției de frontieră potrivit căruia la 03.10.2019, ora 03:41, el a părăsit teritoriul R. Moldova, întorcându-se înapoi la 03.10.2019, ora 13:21.

Tot Secrieru Ion a introdus date vădit false în tabela de pontaj pentru luna ianuarie 2020, că Socol Nicolai la 18.01.2020 a fost prezent la serviciu, deși de

fapt, ultimul în ziua respectivă a lipsit de la locul de muncă, fiind plecat peste hotarele Republicii Moldova, fapt confirmat prin extrasul din baza de date a poliției de frontieră potrivit căruia la 18.01.2020, ora 05:59, el a părăsit teritoriul R. Moldova, întorcându-se înapoi la 18.01.2020, ora 17:31.

Tot Secrieru Ion a introdus date vădit false în tabela de pontaj pentru luna februarie 2020, că Socol Nicolai la 29.02.2020 a fost prezent la serviciu, deși de fapt, ultimul în ziua respectivă a lipsit de la locul de muncă, fiind plecat peste hotarele Republicii Moldova, fapt confirmat prin extrasul din baza de date a poliției de frontieră potrivit căruia la 29.02.2020, ora 07:24, el a părăsit teritoriul R. Moldova, întorcându-se înapoi la 29.02.2020, ora 17:44.

Ulterior Secrieru Ion a folosit aceste documente oficiale false și le-a prezentat în contabilitatea Secției Cultură Glodeni, în baza cărora salariiților, Socol Nicolai și Maican Vitalina le-a fost calculat și achitat salariu pentru zilele care au lipsit de la serviciu.

Aceste acțiuni ale lui Secrieru Ion au fost încadrate de către instanță în baza art. 361 alin. (1) Cod penal – *confeccionarea, deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi*.

3. Apel a declarat procurorul Burcovschi Nicolae, contestând sentința doar cât privește aplicarea prevederilor art. 55 Cod penal, motivând că în privința lui Secrieru Ion nu sunt aplicabile aceste prevederi legale, or el nu se află la primul conflict cu legea penală, fiind anterior condamnat prin sentința Judecătorei Glodeni din 02 iulie 1997 în baza art. 182 al. 6 și 119 al. 3 Cod penal (redacția anului 1961), iar stingerea antecedentului penal nu are relevanță, liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională fiind condiționată *săvârșirea pentru prima oară a unei infracțiuni ușoare*, fapt ce presupune că persoana să nu fi fost niciodată condamnată.

De asemenea, nu s-a ținut cont de faptul că inculpatul, chiar dacă a săvârșit o infracțiune ușoară, a acționat cu intenție directă, atentând la relațiile ce vizează buna desfășurarea a activității organelor de stat, cât privește ordinea stabilită a autentificării documentare a faptelor ce au importanță juridică.

Mai mult, aceste categorii de fapte prejudiciabile constituie un fenomen în creștere și prezintă o problemă socială, iar liberarea de răspundere penală și tragere la răspundere contravențională nu poate duce la atingerea scopurilor penale prevăzute de alin. (2) art. 61 Cod penal.

În baza celor expuse apelantul a solicitat admiterea apelului, casarea parțială a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Secrieru Ion să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal și condamnat, cu aplicarea prevederilor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, la amendă în mărime de 500 unități convenționale.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 17 noiembrie 2021 a fost respins ca nefondat apelul și menținută sentința.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a indicat că prima instanță, la stabilirea pedepsei inculpatului Secrieru Ion, a acordat deplină eficiență principiilor generale de aplicare a pedepsei, consfințite în art. 61 alin. (2)

Cod penal, și criteriilor generale de individualizare a pedepsei, prevăzute de art. 75 Cod penal.

Astfel, reieșind din circumstanțele reale ale faptei infracționale și de persoana vinovatului, prima instanță corect a încetat procesul penal și l-a liberat pe inculpat de răspunderea penală, trăgându-l la răspundere contravențională, conform art. 55 Cod penal.

Complimentar, potrivit principiului umanismului, legea penală nu urmărește scopul de a cauza suferințe fizice sau de a leza demnitatea omului.

În temeiul art. 55 Cod penal, persoana care a săvârșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală și trasă la răspundere contravențională în cazurile în care și-a recunoscut vina, a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune și s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale.

Conform alin.(2) al aceluiași articol, persoanelor liberate de răspundere penală în conformitate cu alin.(1) li se pot aplica următoarele sancțiuni contravenționale: a) amendă în mărime de până la 150 de unități convenționale.

Norma enunțată acordă posibilitatea instanței de judecată să libereze inculpatul de răspunderea penală, or, cauzele care înlătură răspunderea penală și pedeapsa au menire de a nu admite aplicarea pedepselor penale în cazurile în care este irațională aplicarea acestora: caracterul și gradul prejudiciabil al faptei săvârșite este redus și calitățile personale ale făptuitorului oferă această posibilitate.

Prin comiterea pentru prima oară a unei infracțiuni se înțelege, fie comiterea pentru prima dată a unei infracțiuni, fie comiterea repetată a unei infracțiuni, dar cu condiția că au expirat termenele de prescripție de tragere la răspundere penală ori sunt stinse antecedentele penale pentru infracțiunea comisă anterior.

Aceasta rezultă și din prevederile art. 111 alin. (3) Cod penal, potrivit cărora, stingerea antecedentelor penale anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de antecedentele penale

Referitor la Secrieru Ion, prin stingerea antecedentelor penale nu i se mai poate imputa faptul că cândva a fost condamnat. Din acest punct de vedere, prevederile art. 55 Cod penal sunt aplicabile în privința inculpatului.

Prin urmare, pedeapsa aplicată inculpatului sub formă de sancțiune contravențională este echitabilă faptei infracționale săvârșite, fiind în corespundere cu împrejurările cauzei, normele legale și instanța consideră că va atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatului, careva temeieri de modificare a sentinței în latura agravării pedepsei, după cum solicită acuzarea, nefiind stabilite.

5. Recurs ordinar declară procurorul Prisacari Lilia, care invocând prezența erorii de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, solicită casarea totală a deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei.

În motivarea recursului, titularul indică motive similare apelului (*a se vedea pct. 3 a prezentei hotărâri*), suplimentar arătând că inculpatul a comis o infracțiune cu intenție, care nu poate fi considerată ca o faptă accidentală în viața acestuia, dar reprezintă intenția directă și conștientă a lui Secrieru Ion, care

recurgând la comiterea faptei infracționale și-a asumat și consecințele care pot surveni, mai ales în contextul în care inculpatul deținea funcția de director al Casei Raionale de Cultura Glodeni, având anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor sau acțiunilor administrative de dispoziție și organizatorico-economice, fiind persoana responsabilă de evidența orelor de munca a angajaților din subordinea sa și de întocmirea tabelelor de pontaj, acțiunile infracționale fiind săvârșite o perioadă îndelungată.

În circumstanțele indicate, concluziile cu referire la posibilitatea corectării inculpatului prin liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspunderea contravențională, este incorectă și nemotivată, în raport cu toate circumstanțele stabilite pe caz, iar recunoașterea vinei și căința sinceră urmează a fi luate în considerație la stabilirea pedepsei penale, cu reducerea limitelor de pedeapsă, prin prisma art. 364¹ Cod procedura penală.

6. În corespundere cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, referință depune avocatul Stănilă Constantin și inculpatul, ambii solicitând dispunerea inadmisibilității recursului declarat.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Cu titlu preliminar, Colegiul menționează că titularul recursului ordinar s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a depus cererea în termen.

În continuare, potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, *judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.*

Totodată, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală stipulează că, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.*

Din raportarea jurisprudenței naționale la cea a CtEDO, rezultă că atunci când se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile ce urmează să le soluționeze instanța de apel, hotărârea acesteia urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, or eroarea de drept admisă în cadrul unei proceduri precedente, afectează echitatea procedurii și instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură admisă de instanțele ierarhic-inferioare, în caz contrar, art. 6 CoEDO este încălcat (hotărârea CtEDO *Leoni versus Italia*).

Referitor la competența instanței de apel, Colegiul menționează că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat și vizavi de problemele ce le ridică aceștia. Prin alte cuvinte, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a

efectuării cercetării judecătorești, în decizia adoptată trebuia să expună concluzia generală pe marginea apelului, precum și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea criticilor invocate de procuror, analizând probele și indicând expres care sunt motivele respingerii unora și aprecierii critice a altora.

Art. 414 Cod de procedură penală stipulează că *instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate.*

Chestiunile de drept asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel se referă la faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Așadar, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, ce au dus la adoptarea unei hotărâri netemeinice, în același timp, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din conținutul cererii de recurs rezultă că recurentul invocă temeiul de casare prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală – *s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

Analizând decizia instanței de apel, cu referire la individualizarea pedepsei inculpatului, și statuând asupra principiului respectării normelor de drept menționate, prin prisma erorii de drept invocată de titularul recursului ordinar, și a prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală care permite instanței de recurs să judece și în baza temeiurilor neinvocate, Colegiul constată că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

În contextul celor menționate supra se reține că, potrivit jurisprudenței constante naționale cât și a CtEDO, este necesar să fie respectat principiul de bună administrare a justiției, adică actele judecătorești ale instanțelor de judecată trebuie să fie motivate, iar asigurarea calității hotărârilor judecătorești reprezintă una din sarcinile principale ale judecătorilor în procesul de înlăptuire a justiției și constituie o garanție a dreptului la un proces echitabil, garantat de art. 6 CoEDO.

Pentru a corespunde criteriilor de calitate, o hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată suficient. Motivarea hotărârii judecătorești constituie o garanție pentru părți în fața eventualului arbitriu judecătorec, precum și singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar, circumscriindu-se astfel noțiunii de proces echitabil în condițiile prevăzute de art. 6 CoEDO.

Așadar, hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic-inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic-superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

La caz, Colegiul penal lărgit menționează că acuzarea și-a axat cererea de apel pe următoarele:

- nu sunt aplicabile prevederile art. 55 Cod penal, or inculpatul nu se află la primul conflict cu legea penală, fiind anterior condamnat, stingerea antecedentului penal neavând relevanță, liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională fiind condiționată săvârșirea pentru prima oară a unei infracțiuni ușoare, fapt ce presupune că persoana să nu fi fost niciodată condamnată;

- nu s-a ținut cont de faptul că inculpatul, chiar dacă a săvârșit o infracțiune ușoară, a acționat cu intenție directă, atentând la relațiile ce vizează buna desfășurarea a activității organelor de stat, cât privește ordinea stabilită a autentificării documentare a faptelor ce au importanță juridică;

- aceste categorii de fapte prejudiciabile constituie un fenomen în creștere și prezintă o problemă socială.

Din lecturarea hotărârii, rezultă că instanța de apel și-a motivat soluția adoptată, doar prin prisma argumentului că este prezentă situația de *săvârșire pentru prima oară a unei infracțiuni ușoare*, preluând argumentele primei instanțe și indicând că motive de agravare a pedepsei, în aspectul propus de apelant, nefiind constatate.

Astfel, instanța de apel nu s-a expus în nici un mod asupra celorlalte argumente, hotărârea fiind lipsită de motivare, adică decizia este lipsită de „claritate”, ea neputând fi considerată motivată suficient, pentru a permite părților să înțeleagă motivele pe care se întemeiază actul de justiție, pentru a prezenta contraargumente în instanțele superioare (hotărârea CtEDO *Hadjianastassiou versus Grecia*).

Drept consecință, decizia instanței de apel urmează a fi desființată *ad integrum*, speței fiindu-i incident cazul prevăzut de art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală potrivit căruia, *judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, or în cauza dată, instanța de apel nu și-a exercitat în deplină măsură atribuțiile prevăzute de lege și această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs, deoarece aceasta nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și de a se pronunța asupra legalității sentinței primei instanțe, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor legale.*

La rejudecarea cauzei instanța urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra circumstanțelor arătate în prezenta hotărâre, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și invocărilor recurentului, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Prisacari Lilia, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 17 noiembrie 2021 în cauza penală privindu-l pe **Secieru Ion XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia pronunțată integral la 19 iulie 2022.

Președinte

TOMA Nadejda

Judecători

CATAN Liliana

GUZUN Ion

BOICO Victor

PLĂMĂDEALĂ Ghenadie